

ПЛАН – КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ ЩОДО НАВЧАЛЬНИХ ЗАХОДІВ З АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ТЕМАТИКИ В ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННІ ДЕРЖГЕОКАДАСТРУ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Тема: «Викривачі корупції. Гарантії захисту викривачів за Законодавством України.»

Цільова аудиторія: працівники Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області.

Навчальна мета: поняття викривач, оволодіння знаннями про права, гарантії захисту викривача та захист його трудових прав, впровадження механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

План навчального заходу (навчальні питання):

1. Викривач: правова природа та ознаки.
2. Права та гарантії захисту викривача.
3. Захист трудових прав викривача.
4. Мета заохочення та формування культури повідомлення.

Список рекомендованих джерел:

1. Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон).
2. Деркач С. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції / С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук В. Луцик. – К., Національне агентство з питань запобігання корупції, 2021.
3. Практичний посібник по роботі з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. – К., Національне агентство з питань запобігання корупції, 2023.
3. Порядок організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами у Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області (наказ ГУ № 163 від 23.10.2020).
4. Методичні рекомендації щодо впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (наказ ГУ № 72 від 24.09.2021).

1. Викривач: правова природа та ознаки.

Викривання – це один із найдієвіших методів боротьби з корупцією, відповідно держава зацікавлена у розвитку інституту викривачів, а тому має гарантувати їм належні умови діяльності та захистити їхні права від негативного впливу.

На цей час в Україні лише окремі працівники готові повідомляти про можливі факти корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень вимог Закону.

Цьому сприяє низький рівень обізнаності працівників зі способами та шляхами здійснення повідомлення, вимогами щодо змісту таких повідомлень, порядком розгляду та відповідно правами й гарантіями захисту викривачів.

Не менш важливу роль відіграє і страх бути покараним за здійснення повідомлення, а також викликати осуд серед колег, друзів та знайомих.

Удосконалення законодавства про захист викривачів корупції (жовтень 2019 року та червень 2021 року) дало можливість посилити гарантії захисту викривачів корупції від переслідувань та заходів негативного впливу, визначити механізми їх реалізації та запровадити фінансове стимулювання громадян до повідомлення про відомі їм факти порушення вимог антикорупційного законодавства.

З метою забезпечення належної організації роботи з повідомленнями про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) в Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області розроблений Порядок організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами у Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області (наказ ГУ № 163 від 23.10.2020), який передбачає послідовність дій особи, що має намір повідомити інформацію про корупцію та містить інформацію щодо забезпечення правового статусу викривача.

Відповідно до абзацу 20 ч.1 ст.1 Закону «Про запобігання корупції» (далі – Закон) **викривач** – це фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (далі – корупційне правопорушення), вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання, або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Варто зазначити, що наявність в особи переконання, що інформація є достовірною, – це суб'єктивне почуття впевненості особи у правдивості повідомленої нею інформації про можливі факти вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, іншого порушення Закону, що ґрунтується на її життєвому/професійному досвіді, сукупній оцінці об'єктивності джерела та змісту такої інформації, інших обставин. Достовірність інформації – це її властивість встановлювати реальну наявність фактичних даних,

що підтверджують можливе вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, а також суб'єктивне сприйняття інформації такою, що відповідає дійсності та є правдивою.

Фактичні дані, наведені у повідомленні, мають складатися з інформації про конкретні факти можливих корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону. Це, зокрема, можуть бути відомості про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення, тощо.

Корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч.1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (абз. 6 ч.1 ст.1 Закону).

Правопорушення, пов'язане з корупцією – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч.1 ст.3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (абз. 11 ч.1 ст.1 Закону).

Інші порушення Закону – це порушення встановлених Законом вимог, заборон та обмежень, які не підпадають під корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та за які особа може нести дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

З метою підтвердження факту, що інформація, яку повідомляє особа, стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, рекомендується додавати до повідомлення відповідні підтверджені документи. Зокрема, таким підтвердженням можуть бути копії наказу про призначення на посаду/зарахування на навчання, контракту/договору, трудової книжки тощо.

Водночас, якщо особа повідомляє інформацію, про яку вона дізналась із відкритих джерел (наприклад, з публічної частини Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), на неї не поширюватимуться права та гарантії захисту викривача, оскільки така інформація є загальнодоступною.

З урахуванням вимог абз. 20 ч. 1 ст. 1 та абз. 2 ч. 2 ст. 53-2 Закону особа вважається викривачем за сукупності таких умов:

1) здійснити повідомлення повинна фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), у якої наявне переконання, що інформація є достовірною;

2) наведена у повідомленні інформація має містити фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення іншою особою:

у або корупційного та пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення, визначеного у примітці до ст. 45 КК (додаток 1);

у або пов'язаного з корупцією адміністративного правопорушення, визначеного главою 13-А КУпАП (додаток 2);

у або будь-якого іншого порушення Закону (додаток 3), які можуть бути перевірені.

3) повідомлена особою інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходження нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Таким чином, у разі відсутності хоча б однієї вищевказаної умови особа не може вважатися викривачем.

Згідно з **п. 16-2 ч. 1 ст. 3 КПК викривач** – це фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, звернулася із заявою або повідомленням про корупційне кримінальне правопорушення до органу досудового розслідування.

Викривачем у кримінальному провадженні може бути фізична особа, яка при дотриманні сукупності вимог, визначених Законом, звернулася із заявою (повідомленням) про корупційне кримінальне правопорушення, та/або кримінальне правопорушення, пов'язане з корупцією, до органу досудового розслідування/прокурора з використанням будь-якого доступного каналу для повідомлення.

У ч. 1 ст. 53-3 Закону зазначено, що права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Моментом здійснення повідомлення про корупцію пропонується вважати:

час здійснення повідомлення про корупцію на особистому прийомі керівника, заступника керівника або іншого працівника установи;

час надходження повідомлення про корупцію на Портал (після початку роботи Порталу);

час надходження повідомлення про корупцію на електронну пошту;

час прийняття повідомлення про корупцію на телефон;

час надходження заповненої форми повідомлення про корупцію на вебсайт;

дата відправлення повідомлення про корупцію поштою (відповідно до штампа на конверті).

Законодавство України розрізняє заявників та викривачів. Різниця між ними полягає в тому, що будь-яка фізична особа може повідомити про корупцію, якщо переконана, що відома їй інформація є достовірною. Однак за відсутності сукупності умов, визначених Законом, фізична особа є заявником і на неї не поширюються права та гарантії захисту викривача.

Варто зауважити, якщо у заяві (повідомленні) особи наведена інформація про можливі факти вчинення корупційного кримінального правопорушення та/або кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією, але орган досудового розслідування вніс відомості до ЄРДР про кримінальне правопорушення за статтею (частиною статті) закону України про кримінальну відповідальність, яке не є корупційним, особа не набуває прав та гарантій викривача, проте є заявником у відповідному кримінальному провадженні.

Приблизний перелік документів, які можуть підтвердити, що особа є викривачем:

відповідь органу, юридичної особи публічного права, юридичної особи, зазначеної в ч. 2 ст. 62 Закону на повідомлення (заяву, скаргу тощо) викривача;

лист органу, юридичної особи публічного права, (юридичної особи, зазначеної в ч. 2 ст. 62 Закону) про результати попередньої перевірки повідомлення;

повідомлення Національному агентству про початок досудового розслідування за участю викривача (відповідно до вимог ч. 9 ст. 214 КПК);

повідомлення Національному агентству про участь викривача у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією (відповідно до вимог ч. 5 ст. 257 КУпАП);

унікальний ідентифікатор повідомлення, отриманий викривачем після повідомлення про корупцію через Портал (після початку роботи Порталу);

Наведений перелік не є вичерпним, наявність статусу викривача в особі у зв'язку із здійсненим нею повідомленням може підтверджуватися й іншими документами, виданими уповноваженими органами.

Так, згідно з п. 2 розділу II «Прикінцевих та перехідних положень» Закону № 1502-IX до початку роботи Порталу підтвердження або непідтвердження статусу викривача здійснюється суб'єктом розгляду повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону протягом не більше десяти робочих днів з дня надходження обґрунтованої письмової вимоги особи, яка подала таке повідомлення.

Викривач може мати процесуальний статус у справах про адміністративні правопорушення та в кримінальному провадженні.

У справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, викривач за своїм процесуальним статусом є свідком (ч. 3 ст. 272 КУпАП).

Згідно з п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК за своїм процесуальним статусом викривач є заявником.

Одним із способів отримання інформації для реалізації цілей та завдань Закону є повідомлення викривача про можливі факти корупційних правопорушень, якщо така інформація:

1) містить фактичні дані, зокрема про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;

2) є достовірною, на переконання викривача;

3) стала відома викривачу у зв'язку з її трудовою, професійно, господарською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання, або її участю у

передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

2. Права та гарантії захисту прав викривачів.

Відповідно до ч. 1 ст. 53-3 Закону права викривача виникають з моменту повідомлення про корупцією.

Визначені законом гарантії захисту прав викривачів не поширюються на осіб, до яких застосовані заходи негативного впливу до моменту повідомлення.

Згідно з ч. 2 ст. 53-3 Закону **викривач має такі права:**

бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені Законом.

Кожному викривачу, який безпосередньо або письмово звернувся до уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) із повідомленням про корупцію або за захистом своїх прав, рекомендується роз'яснювати його права та надавати пам'ятку про права викривача;

подавати докази на підтвердження своєї заяви

Викривач може подавати будь-які докази разом із повідомленням про корупцію. Всі докази, надані викривачем, мають бути об'єктивно, неупереджено та повною мірою оцінені працівником уповноваженого підрозділу (уповноваженою особою), який/яка здійснює розгляд повідомлення про корупцію;

отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації

Так, за окремим запитом, надісланим до установи, викривач має право отримати підтвердження прийняття та реєстрації його повідомлення про корупцію;

давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати

Як уже зазначалося, викривач має здійснити повідомлення про корупцію у разі наявності у нього переконання, що інформація є достовірною.

Разом з тим така норма може бути застосована виключно щодо повідомлень про порушення вимог Закону.

на безоплатну правничу допомогу у зв'язку із захистом прав викривача

Викривачі перебувають під захистом держави. Для захисту викривач може користуватися всіма видами правничої допомоги, передбаченої Законом України «Про безоплатну правничу допомогу», або залучити адвоката самостійно (ч. 1 та ч. 3 ст. 53 Закону).

Вищевказаним нормам Закону кореспондують норми Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», в якому зазначено, що викривач у зв'язку з повідомленням ним інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення має право на безоплатну вторинну правничу допомогу (п. 26 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»).

Безоплатна вторинна правнича допомога включає такі види правничих послуг (ч. 2 ст. 13 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»):

1. захист від обвинувачення;

2. здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах,

органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;

3. складання документів процесуального характеру.

Безоплатна вторинна правнича допомога надається викривачу тільки у зв'язку з обставинами, пов'язаними з його повідомленням.

Звернення про надання одного з цих видів правничих послуг подаються особами, які досягли повноліття, до центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги за місцем фактичного проживання таких осіб (ч. 1 ст. 18 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»).

Разом із зверненням про надання безоплатної вторинної правничої допомоги особа або законний представник особи повинні подати документи, що підтверджують належність особи або осіб, стосовно яких звертається законний представник, до однієї з вразливих категорій осіб, передбачених ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

Враховуючи наведене, викривачу для реалізації права на безоплатну вторинну правничу допомогу до центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги необхідно подати відповідне звернення разом з документами, що підтверджують здійснення ним повідомлення про корупцію;

на конфіденційність

Відповідно до ст. 53-3 Закону заборонено розкривати інформацію про особу викривача, його близьких осіб або інші дані, які можуть ідентифікувати особу викривача, його близьких осіб, третім особам, які не залучаються до розгляду, перевірки та/або розслідування повідомлених ним фактів, а також особам, дій або бездіяльності яких стосуються повідомлені ним факти, крім випадків, установлених законом.

У разі якщо законом дозволяється без згоди викривача ухвалення обґрунтованого рішення про розголошення інформації про викривача або інформації, яка може ідентифікувати особу викривача, викривач повинні повідомити про це не пізніше ніж за 18 робочих днів до дня розкриття відповідної інформації шляхом вручення йому повідомлення про ухвалення відповідного рішення під розписку. У повідомленні про розкриття інформації про особу викривача має бути вказано коло осіб, яким буде розголошено інформацію, а також підстави такого розголошення.

За незаконне розкриття відомостей про викривача настає відповідальність, передбачена законом.

Конфіденційність викривача – це забезпечення установою, до якої звернувся викривач з повідомленням про корупцію, нерозголошення третім особам, які не залучаються до розгляду, перевірки та/або розслідування, інформації про особу викривача, його близьких осіб або повідомлених викривачем фактів, які можуть ідентифікувати викривача чи його близьких осіб.

До конфіденційної інформації про викривача можуть бути віднесені відомості, які дають можливість його ідентифікувати, зокрема:

1. прізвище, ім'я, по батькові;
2. дата і місце народження;
3. місце роботи та посада;
4. місце проходження військової служби;

5. місце навчання/стажування;
6. відомості, які ідентифікують викривача як суб'єкта підприємницької діяльності;
7. сімейний стан;
8. адреса проживання, роботи;
9. номер телефону, поштової скриньки, інші персоніфіковані канали зв'язку;
10. зображення викривача;
11. інформація про акаунти викривача в соціальних мережах;
12. будь-які інші відомості, які дають змогу ідентифікувати особу викривача.

Норми щодо забезпечення конфіденційності викривача містить і КУпАП.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 272 КУпАП викривач має право на збереження конфіденційності інформації стосовно нього під час надання пояснень у справі.

Крім того, згідно з ч. 1 ст. 256 КУпАП протокол про адміністративне правопорушення має містити прізвище викривача (за його письмовою згодою).

Щодо дотримання конфіденційності відповідно до норм КПК слід зазначити, що орган досудового розслідування має забезпечити конфіденційність анкетних даних викривача, за умови подання останнім клопотання про застосування таких заходів. Якщо викривач подав клопотання про забезпечення його конфіденційності та анонімності, дізнавач, слідчий чи прокурор повинні застосувати заходи забезпечення конфіденційності даних про особу, які передбачені ст. 15 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Директивою визначено, що у виняткових випадках інформацію, що ідентифікує викривача та будь-яку іншу інформацію, завдяки якій прямо чи опосередковано можна встановити його особу, може бути розкрито тільки у випадках, коли це є необхідним та співмірним зобов'язанням, що накладається національним законодавством у рамках розслідувань національними органами чи судових проваджень, у тому числі з метою гарантування прав на захист відповідної особи.

Стосовно українського законодавства слід зазначити наступні випадки в яких розголошення відомостей про викривача не вважатиметься порушенням конфіденційності:

1) вжиття Національним агентством заходів щодо забезпечення правового та іншого захисту викривачів, а також проведення перевірки дотримання законодавства з цих питань (п. 13 ч. 1 ст. 11 Закону);

2) письмове повідомлення спеціально уповноваженого суб'єкта протягом 24 годин посадовими і службовими особами установ, їх структурних підрозділів у разі одержання повідомлення про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення їх працівниками (ч. 6 ст. 53 Закону);

3) звернення уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) до Національного агентства щодо порушених прав викривача, його близьких осіб (п. 3 ч. 2 ст. 53-9 Закону);

4) надсилання особою, яка склала протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, інформації про особу викривача до Національного агентства у разі участі у справі про адміністративне

правопорушення викривача одночасно з надісланням протоколу до суду (ч. 5 ст. 257 КУпАП);

5) повідомлення слідчим Національного агентства у письмовій формі протягом 24 годин з моменту внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про початок досудового розслідування за участю викривача, підставу початку досудового розслідування та інші відомості (ч. 9 ст. 214 КПК);

б) надання інформації про викривача на виконання ухвали суду або слідчого судді, постанови дізнавача, слідчого, прокурора;

7) залучення до розгляду, перевірки та/або розслідування повідомлених викривачем фактів відповідних органів (наприклад, органів досудового розслідування, органів, відповідальних за здійснення контролю за дотриманням законів у відповідних сферах, таких як: Державна служба України з питань праці, Державна аудиторська служба України);

повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону без зазначення відомостей про себе (анонімно)

Усім відомо, що викривачі бояться помсти з боку тих, про кого вони повідомили, та осуду з боку колег. У зв'язку з цим однією з важливих гарантій захисту викривачів, яка покликана сприяти збільшенню кількості повідомлень про корупцію, є гарантована Законом можливість повідомляти анонімно.

Анонімне повідомлення підлягає обов'язковому розгляду, якщо зазначена у ньому інформація може бути перевірена.

Анонімне звернення – це звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство. Тобто під анонімним зверненням викривача слід розуміти звернення, яке не містить будь-якої інформації, за допомогою якої можна ідентифікувати особу викривача.

Таким чином, якщо до органу або його уповноваженої особи надійшло повідомлення про корупцію, яке не містить авторства, будь-якої іншої інформації, за якою можна було б ідентифікувати заявника, таке повідомлення слід вважати анонімним. Проте, якщо викривач вирішить розкрити власну особу уповноваженому представникові органу, до якого він звернувся, із подальшим збереженням анонімності для третіх осіб, у такому разі йтиметься про конфіденційність.

у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів

Відповідно до ч. 2 ст. 53 Закону за наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненим повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Право на забезпечення безпеки відповідно до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» мають виключно викривачі, які повідомили про кримінальне правопорушення та набули процесуального статусу заявника, а також близькі особи викривачів, які повідомили про кримінальне правопорушення.

Приводами для вжиття заходів безпеки можуть бути:

заява викривача або його близької особи; звернення керівника відповідного державного органу;

отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу та майну зазначених осіб (ч. 2 ст. 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»).

До викривачів можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені ст. 7 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

До правових заходів належать:

забезпечення конфіденційності відомостей про особу;

закритий судовий розгляд.

До організаційно-технічних заходів належать:

особиста охорона, охорона житла і майна;

видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;

використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;

заміна документів та зміна зовнішності;

зміна місця роботи або навчання з компенсацією різниці у зарплаті відповідно до законодавства;

переселення в інше місце проживання;

поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення.

Враховуючи зазначене, у разі вчинення щодо заявника будь-яких протиправних посягань, для здійснення заходів забезпечення безпеки йому необхідно звернутись до правоохоронних органів.

на винагороду у визначених законом випадках

Відповідно до ст. 53-7 Закону право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у 5000 і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину.

Розмір винагороди становить 10% від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати 3000 мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину.

У кожному випадку суд встановлює, чи має право викривач на винагороду, з урахуванням критеріїв персональності та важливості інформації.

У разі відсутності хоча б одного із критеріїв суд прийматиме рішення про відмову у виплаті винагороди.

Права на винагороду не має особа, яка:

є співучасником корупційного правопорушення, про яке вона повідомила; повідомила про корупційне правопорушення у рамках угоди у кримінальному провадженні;

повідомила про корупційне кримінальне правопорушення як викривач, маючи при цьому можливість для здійснення офіційного повідомлення про виявлене кримінальне правопорушення у межах реалізації своїх службових повноважень.

В Україні винагорода повинна виплачуватись викривачу за рахунок Державного бюджету України органами державного казначейства, якщо він повідомить про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого на 1 січня 2023 року становить 13 420 000 гривень.

отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації

Відповідно до ст. 53-6 Закону викривач має право отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування у зв'язку із здійсненим ним повідомленням про корупцію.

Зазначена інформація надається викривачу за його заявою органом, юридичною особою, відповідальною за розгляд, проведення перевірки та/або розслідування у зв'язку зі здійсненим викривачем повідомленням, не пізніше 5 днів після отримання заяви, а також за кінцевими результатами розгляду, перевірки та/або розслідування.

Згідно з п. 13 ч. 2 ст. 53-3, ч. 1 ст. 53-6 Закону викривач має право отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування у зв'язку із здійсненим ним повідомленням про корупцію.

Закон визначає такі етапи та строки інформування викривача установою щодо повідомлення про корупцію:

1) надання детальної письмової інформації про результати попереднього розгляду у 3-денний строк з дня завершення відповідного розгляду чи провадження (абз. 9 ч. 3 ст. 53-2 Закону);

2) у разі якщо під час попереднього розгляду повідомлення встановлено, що воно не належить до компетенції органу або юридичної особи, до якого (якої) воно надійшло, подальший розгляд такого повідомлення припиняється, про що інформується особа, яка здійснила повідомлення, з одночасним роз'ясненням щодо компетенції органу або юридичної особи, уповноважених на здійснення розгляду чи розслідування фактів, викладених у повідомленні (абз. 3 ч. 3 ст. 53-2 Закону);

3) у разі якщо наведена у повідомленні інформація стосується керівника органу або юридичної особи, до якого (якої) воно надійшло, таке повідомлення у 3-денний строк надсилається суб'єкту, уповноваженому здійснювати розгляд чи

розслідування фактів, викладених у повідомленні, про що інформується особа, яка здійснила повідомлення (абз. 5 ч. 3 ст. 53-2 Закону);

4) особі, яка здійснила повідомлення, надається детальна інформація про результати попереднього розгляду, а також дисциплінарного провадження (якщо воно проводилося) у 3-денний строк з дня завершення відповідного розгляду чи провадження (абз. 9 ч. 3 ст. 53-2 Закону).

Разом з тим викривач має право подати заяву про отримання інформації щодо стану та результатів розгляду повідомлення про корупцію на будь-якому етапі розгляду. Запитувана викривачем інформація надається установою не пізніше 5 днів після отримання заяви, а також за кінцевими результатами розгляду, перевірки та/або розслідування (ч. 2 ст. 53-6 Закону).

Слід зазначити, що інформація про викривача або стан та результати розгляду його повідомлення не надаються особам, які звертаються засобами телефонного зв'язку, оскільки у такий спосіб особи, що уповноважені надавати певну інформацію, не в змозі ідентифікувати особу, яка звертається, а тому надання інформації у такий спосіб може вважатися розголошенням інформації з обмеженим доступом.

Крім прав, визначених у ст. 53-3 Закону, викривач під час участі у справі про адміністративне правопорушення має право:

на збереження конфіденційності інформації стосовно нього під час надання пояснень у справі;

на правничу допомогу;

надавати пояснення рідною мовою або мовою, якою він володіє, та користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, на якій ведеться провадження;

відмовитися давати показання щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів, коло яких визначається законом;

ознайомитися з протоколом опитування та вносити до нього зміни;

одержувати відшкодування у встановленому порядку витрат, які він поніс у зв'язку з явкою в орган (до посадової особи), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення.

3. Захист трудових прав викривача.

Правові норми щодо захисту трудових прав викривачів в Україні містять КЗпП та Закон.

Так, ст. 21 КЗпП передбачено заборону будь-якої дискримінації у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників через повідомлення, а також сприяння особі у здійсненні такого повідомлення.

Відповідно до ч. 1 ст. 53-3 Закону права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону. Тобто з цього часу викривач здобуває певний імунітет від застосування до нього негативних заходів впливу.

Закон гарантує захист трудових прав викривача, прямо вказуючи на найбільш поширені форми негативних заходів впливу, які керівнику або роботодавцю заборонено застосовувати до викривача у зв'язку з повідомленням, одночасно залишаючи перелік таких форм відкритим, тобто невичерпним.

Так, відповідно до Закону існують такі гарантії захисту трудових прав викривача:

Заборона відмови у прийнятті на роботу, укладенні чи продовженні договору, трудового договору (контракту) у зв'язку з повідомленням

Відповідно до ст. 43 Конституції України і ст. 22 КЗпП забороняється необґрунтована відмова в прийнятті на роботу, а також будь-яке пряме або непряме обмеження прав чи встановлення прямих або непрямих переваг при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.

Необґрунтованою вважається невмотивована відмова у прийнятті працівника на роботу за наявності вакантних робочих місць, а також відмова з мотивів, які не стосуються ділових якостей працівника, або випадків, коли стан його здоров'я не відповідає вимогам роботи, на яку працівник претендує.

Якщо особа здійснила повідомлення під час проходження конкурсу на зайняття посади, прийняття/відбір на роботу/службу, то на таку особу поширюється гарантія щодо заборони відмови у прийнятті на роботу, за умови наявності зв'язку між повідомленням і відмовою у прийнятті на роботу.

Крім того, викривачу не може бути відмовлено в укладенні чи продовженні договору, трудового договору (контракту) у зв'язку з повідомленням.

Так, неукладення/непродовження на новий строк договору/контракту або укладення на суттєво менший строк трудового договору (контракту) з викривачем, тоді як з іншими працівниками, що мають такий самий досвід роботи та кваліфікацію, договір/контракт було продовжено/укладено, вважається порушенням прав викривача та вимог Закону.

Заборона звільнення викривача чи примушення до звільнення у зв'язку з повідомленням

Однією з гарантій забезпечення права громадян на працю є передбачений в абз. 7 ст. 5-1 КЗпП правовий захист від незаконного звільнення.

Відповідно до ч. 6 ст. 32 КЗпП працівник, який здійснив повідомлення, не може бути звільнений чи змушений до звільнення у зв'язку з таким повідомленням або підданий іншим негативним заходам впливу, або загрозі таких заходів впливу.

Випадки, в яких трудовий договір може бути розірваний з ініціативи власника або уповноваженого ним органу, зазначені у ст.ст. 40, 41 КЗпП.

Водночас звільнення є незаконним і порушує права викривача, якщо керівник або роботодавець не доведе в суді відсутність причинно-наслідкового зв'язку між здійсненим викривачем повідомленням та його звільненням.

Під примушенням до звільнення слід розуміти прямі або опосередковані дії керівника або роботодавця, що спрямовані на схилення викривача до звільнення з роботи за власним бажанням (ст.ст. 38, 39 КЗпП) чи звільнення за угодою сторін (п. 1 ч. 1 ст. 36 КЗпП).

Зокрема, як примушення до звільнення можуть розглядатися:

погроза звільнення викривача у зв'язку з виявленою невідповідністю займаній ним посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації, при тому що до набуття працівником статусу викривача не виникало жодних зауважень до його кваліфікації чи до виконуваної ним роботи;

безпідставне притягнення викривача до дисциплінарної відповідальності;

вчинення зі сторони керівника, роботодавця чи суб'єкта призначення дій або бездіяльності, спрямованих на створення умов, за яких викривач не може виконувати свої трудові обов'язки (наприклад, ненадання доступу до електронної системи документообігу установи; ненадання доступу до робочого місця; невидання розпорядчих документів на відрядження; затримка призначення осіб, які є обов'язковими для належного виконання повноважень);

здійснення психологічного тиску на викривача (наприклад, проведення зборів трудового колективу з метою публічного засудження дій викривача, розміщення в корпоративних месенджерах відомостей, які принижують або ганьблять людські або професійні якості викривача);

здійснення тиску на викривача через профспілкові організації;

погроза зверненням до суду з позовом до викривача про захист честі, гідності чи ділової репутації;

у ненадання відпусток, премій тощо.

Вказані дії також можуть бути вчинені не лише безпосередньо керівником або роботодавцем, а й іншими особами. Тобто йдеться про створення викривачеві некомфортних умов для виконання ним трудових обов'язків.

У той же час здійснення до викривача заходів негативного впливу, зокрема тиску або погроз, має бути документально (чи в інший спосіб, зокрема показами свідків) підтверджено.

Заборона притягнення викривача до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з повідомленням

Підставою для притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто невиконання або неналежне виконання ним своїх посадових обов'язків, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення.

Загальні засади притягнення до дисциплінарної відповідальності містяться у ст.ст. 147 – 152 КЗпП.

Відповідно до ч. 6 ст. 32 КЗпП працівник, який здійснив повідомлення, не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з таким повідомленням або підданий іншим негативним заходам впливу, або загрозі таких заходів впливу.

Таким чином, застосування до викривача дисциплінарного стягнення є незаконним та порушує права викривача, якщо керівник, роботодавець або суб'єкт призначення не доведе в суді відсутність причинно-наслідкового зв'язку між здійсненим викривачем повідомленням та притягненням його до дисциплінарної відповідальності.

Це стосується також і випадків, коли дисциплінарне стягнення застосовується до викривача або до його близьких осіб не його керівником або роботодавцем, а іншим органом з відповідними повноваженнями, зокрема, у таких випадках:

1) дисциплінарне провадження щодо викривача ініціював його керівник або роботодавець чи особа, підлегла керівнику або роботодавцю, або іншим чином пов'язана з керівником або роботодавцем;

2) керівник або роботодавець викривача чи його підлеглі або іншим чином пов'язані з керівником або роботодавцем особи надавали у дисциплінарному провадженні документи, пояснення, обґрунтування тощо, які негативно характеризують викривача.

Заборона відсторонення викривача від виконання трудових обов'язків

У ст. 46 КЗпП передбачено, що відсторонення працівників від роботи власником або уповноваженим ним органом допускається у разі: появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; відмови або ухилення від обов'язкових медичних оглядів, навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці та протипожежної охорони; в інших випадках, передбачених законодавством.

При відстороненні від роботи працівника керівник або роботодавець зобов'язаний діяти на підставі, у межах наданих повноважень та у спосіб, що передбачені законом, неупереджено, дотримуватись принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації, обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення:

правову підставу для відсторонення від роботи;

наслідки відсторонення від роботи для інших осіб;

законодавчо встановлені гарантії відстороненого працівника на оплату праці;

строки відсторонення, які мають відповідати часу, потрібному для усунення причин відсторонення.

Відповідно до ч. 3 ст. 53-4 Закону у разі відсторонення працівника, який є викривачем, від виконання трудових обов'язків не з його вини оплата праці на період відсторонення здійснюється в розмірі середньої заробітної плати працівника за останній рік.

Під визначенням «відсторонення викривача від виконання трудових обов'язків не з його вини» слід розуміти, що викривач не давав приводу для свого відсторонення, не вчиняв відповідних заборонених дій або бездіяльності, а відсторонення відбулося за умов належної готовності викривача виконувати покладені на нього трудові обов'язки.

Відсторонення викривача від виконання трудових обов'язків буде вважатися негативним заходом впливу до викривача, якщо керівник або роботодавець не доведе відсутність причинно-наслідкового зв'язку між здійсненим викривачем повідомленням та таким відстороненням.

Інші негативні заходи впливу або загроза таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням

Викривача не може бути піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрози таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням.

Згідно з ч. 1 ст. 32 КЗпП переведення на іншу роботу на тому ж підприємстві, в установі, організації, а також переведення на роботу на інше підприємство, в установу, організацію або в іншу місцевість, хоча б разом з підприємством, установою, організацією, допускається тільки за згодою працівника, за винятком випадків, передбачених у ст. 33 КЗпП, та в інших випадках, передбачених законодавством.

При цьому не вважається переведенням на іншу роботу і не потребує згоди працівника переміщення його на тому ж підприємстві, в установі, організації на інше робоче місце, в інший структурний підрозділ у тій же місцевості, доручення роботи на іншому механізмі або агрегаті у межах спеціальності, кваліфікації чи посади, обумовленої трудовим договором (ч. 2 ст. 32 КЗпП).

Однак і переміщення не може бути необґрунтованим, тобто не обумовленим інтересами виробництва. Переміщення може здійснюватися тільки за умови, що не змінюється жодна з істотних умов трудового договору працівника.

Атестація – процедура визначення рівня практичних навиків, знань, кваліфікації, ділових якостей працівників і встановлення їх відповідності (невідповідності) займаному робочому місцю чи посаді, яку займає працівник.

Тобто сама по собі атестація не є порушенням гарантій захисту трудових прав викривача. Атестація буде вважатися заходом негативного впливу за умови, що вона має вибірковий характер, тобто застосовується до викривача у той час, як не застосовується до інших працівників, або з порушенням процедур, визначених відповідним законодавством.

Відповідно до ч. 3 ст. 32 КЗпП зміна істотних умов праці включає зміну систем та розмірів оплати праці, пільг, режиму роботи, встановлення або скасування неповного робочого часу, суміщення професій, зміну розрядів і найменування посад.

Керівник або роботодавець викривача зобов'язані дотримуватись двомісячного строку повідомлення про зміни істотних умов праці та можуть в односторонньому порядку змінити істотні умови праці окремого працівника, повідомивши його не пізніше ніж за два місяці про зміну цих умов.

При цьому зміна умов праці не може мати дискримінаційного характеру, вона має бути обґрунтована реальною виробничою необхідністю, яка виникла саме в той момент і саме щодо викривача.

Разом з тим перелік істотних умов праці не є вичерпним. Також до зміни істотних умов праці належать встановлення або скасування деяких додаткових елементів у трудовій функції, якщо основна трудова функція при цьому не змінюється, відбуваються збільшення або зменшення обсягу роботи, ступеня самостійності і відповідальності працівника, ступеня шкідливості роботи, перехід

з індивідуальної на колективну організацію праці і навпаки створюються інші умови, що характеризують трудовий процес.

Відмова у призначенні на вищу посаду буде негативним заходом впливу лише у випадку, якщо таке призначення передбачене нормами відповідного законодавства та/або колективного договору. Наприклад, буде вважатися заходом негативного впливу відмова керівника призначити на вакантну посаду поліцейського, який переміг у конкурсі (ч. 1 ст. 56 Закону України «Про Національну поліцію»).

Щодо зменшення заробітної плати як різновиду негативних заходів впливу потрібно зазначити, що заробітна плата є істотною умовою трудового договору.

Відповідно до ч. 4 ст. 97 КЗпП, роботодавець не має права в односторонньому порядку приймати рішення з питань оплати праці, що погіршують умови, встановлені законодавством, угодами, колективними договорами.

Водночас це стосується основної та додаткової заробітної плати, до яких належать тарифні ставки (оклади), посадові оклади, доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Щодо інших заохочувальних та компенсаційних виплат, до яких належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми, то керівник або роботодавець у рамках своїх дискреційних повноважень на власний розсуд визначає розмір таких винагород (премій, виплат). Рішення керівника або роботодавця, що не підпадатиме під ознаки заходу негативного впливу, за таких наступних ознак, є:

обґрунтованим;

не пов'язаним із повідомленням викривача;

недискримінаційним, коли позбавлення (зменшення) премій, виплат застосовується лише до викривача.

Стосовно гарантій поновлення трудових прав викривача зазначимо, що у ч. 4 ст. 53-4 Закону вказується, що викривачу, права якого порушені всупереч положенням чч. 1 – 3 цієї статті, гарантується поновлення порушених трудових прав.

Разом з тим згідно з чч. 5 – 7 ст. 53-4 Закону для викривачів передбачені додаткові гарантії: поновлення та виплати звільненим у зв'язку з повідомленням викривачам, виплати переведеним на нижчеоплачувану роботу викривачам, а також компенсації у випадку відмови викривача від поновлення або неможливості поновити.

Так, у разі звільнення (переведення на іншу нижчеоплачувану роботу) викривача через повідомлення викривач підлягає негайному поновленню на попередній роботі (посаді), а також йому виплачується середній заробіток за час вимушеного прогулу (різниця в заробітку за час виконання нижчеоплачуваної роботи), але не більш як за один рік.

Поновлення викривача відбувається на підставі рішення керівника або роботодавця, в тому числі на виконання рішення суду або припису Національного агентства про усунення порушень трудових прав викривача.

Тобто ініціатива щодо поновлення викривача на попередній роботі (посаді) може виходити від нього самого, його керівника або роботодавця, Національного агентства.

Рішення суду чи припис Національного агентства про усунення порушень трудових прав викривача стосовно незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу викривача підлягає негайному виконанню.

Поновлення викривача на попередній роботі (посаді) відбувається з дати його звільнення. Після видання керівником, роботодавцем або суб'єктом призначення наказу або іншого розпорядчого документа про поновлення на роботі вносяться зміни до трудової книжки викривача, зокрема визнається недійсним запис про звільнення і робиться запис про поновлення на попередній роботі.

Відповідно до ч. 5 ст. 53-4 Закону якщо заява про поновлення викривача на роботі (посаді) розглядається більше одного року не з його вини, йому виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.

Формулювання «...не з його вини...» вказує на те, що з боку викривача не повинно бути умисного затягування розгляду його заяви органом, який розглядає трудові спори.

Згідно з ч. 7 ст. 53-4 Закону у разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, звільненого у зв'язку з повідомленням, та за його відмови від такого поновлення йому виплачується грошова компенсація у розмірі шестимісячного середнього заробітку, а в разі неможливості поновлення – у розмірі дворічного середнього заробітку.

Поновлення інших порушених трудових прав викривача, перелік яких містять чч. 1 – 3 ст. 53-4 Закону, може відбуватись на таких підставах: звернення викривача до керівника або роботодавця, власна воля керівника або роботодавця, припис Державної служби України з питань праці або Національного агентства, рішення суду – з подальшим прийняттям розпорядчого акта з кадрових питань керівником або роботодавцем.

4. Мета заохочення та формування культури повідомлення.

З метою впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до вимог пункту 1 частини четвертої статті 53-1 цього Закону розроблено Методичні рекомендації щодо впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», які затверджені наказом Головного управління від 24.09.2021р. №72. Також розроблені пам'ятки щодо внутрішніх процедур і механізмів прийняття та розгляду повідомлень, перевірки та належного реагування на такі повідомлення правового статусу викривача, прав та гарантій

його захисту. Дані матеріали розміщені на офіційному веб-сайті та стендах Головного управління для подальшого їх вивчення та застосування у роботі.

Метою заохочення та формування культури повідомлення є сприяння працівникам Головного управління у виявленні та повідомленні ними про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинені працівниками Головного управління. Зазначене має викликати повагу до викривачів як частини корпоративної культури Головного управління та формувати сприятливе середовище для здійснення повідомлень викривачами.

Формами заохочення та формування культури повідомлення є:

- 1) проведення навчань для працівників Головного управління щодо здійснення повідомлення, прав та гарантій захисту викривачів;
- 2) надання працівникам Головного управління методичної допомоги на консультацій стосовно здійснення повідомлення; співпраця з викривачами: забезпечення дотримання їх прав та гарантій захисту, передбачених Законом;
- 3) створення методичних матеріалів (пам'яток) щодо здійснення повідомлення, прав та гарантій викривачів;
- 4) перевірка та належне реагування на повідомлення, забезпечення співпраці з викривачами;
- 5) винагорода, яка виплачується викривачу у розмірах та порядку, встановлених Законом.

Організаційні засади щодо функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення

1. Працівник Головного управління, якому стала відома інформацію про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених працівником Головного управління, зобов'язаний негайно повідомити про це начальника Головного управління та уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції.

2. Начальник Головного управління організовує та контролює роботу щодо формування культури повідомлення про корупцію та забезпечує функціонування механізму заохочення викривачів.

3. Організаційне забезпечення функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення здійснює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції шляхом:

- 1) організації роботи внутрішніх каналів Головного управління;
- 2) якісного та своєчасного розгляду повідомлень, які надійшли через внутрішні та регулярні канали щодо порушень корупційних або пов'язаних з

корупцією правопорушень, інших порушень Закону працівниками Головного управління;

3) постійна взаємодія з викривачем та інформування його про стан і результати розгляду повідомлення у випадках передбачених Законом;

4) надання методичної допомоги, консультацій, проведення внутрішніх навчань щодо здійснення повідомлень та захисту викривачів;

5) розміщення на офіційному веб-сайті Головного управління інформації про внутрішні та регулярні канали для повідомлень.

4. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції є відповідальна за реалізацію повноважень із захисту викривачів.

5. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції організовує заходи заохочення та формування культури повідомлення шляхом:

1) послідовної та систематичної роботи щодо запобігання корупції в Головному управлінні;

2) неприпустимості корупційних практик у Головному управлінні;

3) об'єктивного та неупередженого реагування на кожне обгрунтоване повідомлення про корупцію;

4) забезпечення конфіденційності при взаємодії із викривачами;

5) негайно реагування на всі негативні заходи впливу або загрозу їх застосування щодо викривачів.

6. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції вживає заходів щодо захисту працівників Головного управління, які є викривачами, не менше ніж один раз на рік проводить навчальні заходи щодо формування культури поваги до викривачів, до яких можуть залучатися в установленому законодавством порядку представники іноземних спеціалізованих інституцій у сфері захисту викривачів, міжнародні/закордонні експертизи.

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції зобов'язана перевірити кожен факт розкриття або розголошення конфіденційної інформації про особу, яка здійснила повідомлення, та вжити заходів з притягнення винної особи до відповідальності.

7. Право на винагороду має викривач, який повідомляє про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом під час вчинення злочину.

Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після

ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину.

У випадках повідомлення декількома викривачами різної інформації про один і той самий корупційний злочин, у тому числі інформації, що доповнює відповідні факти, розмір винагороди розподіляється у рівних частинах між такими викривачами.

Таким чином, механізми заохочення та формування культури повідомлення – це сукупність закріплених у локальних нормативних актах засобів, за допомогою яких у Головному управлінні формується уявлення про належне повідомлення про корупцію, повага до викривачів, а працівники заохочуються до повідомлення про корупцію.